

Handläggare
Palmquist Teresa
Fällman Therese

Datum
2017-05-12

Diarienummer
KSN-2017-0239

Kommunstyrelsen

Riktlinje för medborgardialog

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslås besluta

att anta Riktlinje för medborgardialog enligt ärendets **bilaga**.

Ärendet

Ett av de nio inriktningsmålen i Mål och budget 2017-19 är att ”Uppsalas invånare och organisationer ska vara delaktiga i att utforma samhället”. I fullmäktiges beslut om Mål och budget har kommunstyrelsen två uppdrag:

- Utveckla effektiva och innovativa former för medborgar- och brukardialog.
- Tillämpa modellen för medborgardialog och demokratiutveckling, i enlighet med Sveriges kommuner och landstings (SKL:s) delaktighetstrappa, inom fler områden.

Kommunledningskontoret har utarbetat **bilagda** förslag till riktlinje för medborgardialog

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret. Barn- och jämställdhetsperspektivet har beaktats i beredningen.

Föredragning

Kommunens verksamhet har mänskliga rättigheter, demokrati och rättvisa som utgångspunkt. Uppsala kommun ska vara en föregångskommun där ett aktivt demokratarbete leder till invånare som förstår hur de kan påverka och hur beslut fattas. Uppsalas invånare är delaktiga och har inflytande. Tekniska lösningar och strategiska kommunikationsval används för en innovativ, lyhörd och inkluderande medborgardialog.

Uppsala kommun är invånarnas gemensamma angelägenhet. Uppsalas invånare och organisationer ska därför vara delaktiga i att utforma samhället. Medborgardialoger ger de förtroendevalda ett bredare underlag för att fatta beslut samtidigt som invånarna ges möjlighet till inflytande.

Medborgardialoger har varit en del av kommunens verksamhet under lång tid. På kommunen hemsida går det att följa de dialoger som pågår. När detta skrivs pågår 11 dialoger. Merparten av dessa gäller detaljplaner, där SKA-verktyget utgör ett stöd i planprocessen för att identifiera och omhänderta exempelvis konsekvenser ur barn- och jämställdhetsperspektivet. En annan pågående dialog är utbildningsförvaltningens skoldialog som under året bjuder in medarbetare i skolan, föräldrar, elever och andra intressenter som universitet, fack och näringsliv i en skoldialog för att tillsammans formulera vad som gör det attraktivt att arbeta i Uppsalas skolor.

Riktlinjens syfte är att införa ett systematiskt arbetssätt i kommunen och stödja organisationen vid genomförande av medborgardialoger. Den ska tillämpas av förtroendevalda och tjänstepersoner i ett tidigt skede inför politiska beslut. Medborgardialog ska vara integrerad i beslutsprocessen.

Medborgardialog är ett strukturerat meningsutbyte mellan förtroendevalda och invånare. Den används som ett redskap för att ta med kommuninvånarnas kunskap och synpunkter som en del i besluten. Dialogen kan antingen vara en del av en politisk beslutad process, eller så kan den vara lagstadgad, detta gäller exempelvis planprocesser. Medborgardialog som en del i styrprocessen ersätter inte det representativa systemet. Däremot kan det förstärka och vara ett stöd för den representativa demokratin när beslut ska fattas.

I förslaget till riktlinje beskrivs olika grader av inflytande i vad som benämns delaktighetstrappan. Riktlinjen utvecklar också principerna för medborgardialog:

Riktlinjen omfattar inte brukardialogen som innebär att tjänstepersoner löpande följer utvecklingen inom exempelvis omsorg och skola. Riktlinjen omfattar inte heller samråden i planprocessen eftersom dessa är lagstadgade och sker enligt bestämmelser i plan- och bygglagen.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt i detta ärende. De kostnader nämnderna och bolagen har för att genomföra medborgardialoger ingår i tilldelade ramar.

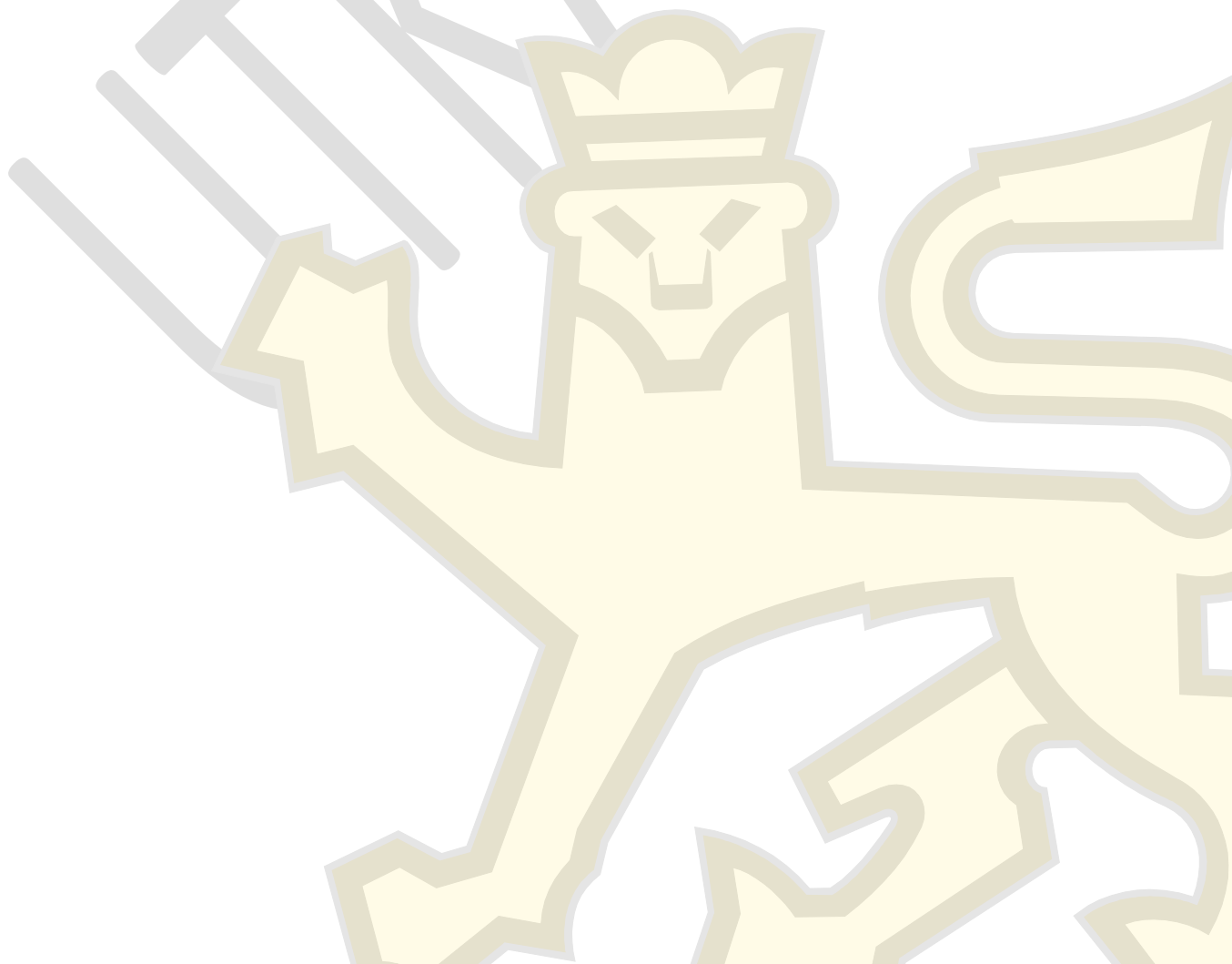
Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Christoffer Nilsson
Chef kommunledningskontoret

Riktlinje för medborgardialoger

Ett normerande dokument som kommunstyrelsen fattade beslut om
dag månad 2017

Dokumentnamn		Fastställt av	Gäller från	Sida
Riktlinje för medborgardialog		[Ange namn och funktion]	[ÅÅÅ-MM-DD]	1 (6)
Diarienummer	Berörd verksamhet	Dokumentansvarig	Reviderad	
KSN-2017-0239	[Ange verksamhet]	[Ange namn och funktion]	[ÅÅÅ-MM-DD]	

Riktlinje för medborgardialog

Inledning

Uppsalas invånare och organisationer ska vara delaktiga i att utforma samhället. Det handlar om att skapa ett tryggt och inkluderande samhälle, att minska ojämlikheten och att skapa förutsättningar för god samverkan mellan kommunen och civilsamhället.

Denna riktlinje är framtagen för att stödja organisationen vid genomförande av medborgardialoger. Med ett gemensamt arbetssätt förbättras kommunens arbete med dialoger vilket stärker demokratin.

Syfte

Syftet med riktlinjen är att införa ett systematiskt arbetssätt som leder till att Uppsalas invånare och organisationer får vara delaktiga i att utforma samhället. För att nå målet ska medborgardialog integreras i beslutsprocesser.

Omfattning

Riktlinjen ska tillämpas av förtroendevalda och tjänstepersoner i ett tidigt skede inför politiska beslut.

Medborgardialog som en integrerad del i styrningen

Vi ser invånarnas engagemang som en tillgång när vi ska forma framtidens Uppsala. Ett aktivt arbete med medborgardialog behövs för att öka delaktigheten i utvecklingen av vår kommun. Medborgardialogen ska vända sig till alla som bor, verkar eller vistas i Uppsala. Medborgardialog ska alltid övervägas i samband med startfasen av ett uppdrag som direkt berör de som bor och verkar här. Medborgardialog ska vara integrerad i beslutsprocessen.

Bakgrund

Invånarna vill vara delaktiga i beslut som rör samhällsutvecklingen. Trots det upplever de flesta i Uppsala att de har små möjligheter att vara delaktiga i beslutsfattande. Kommunen måste arbeta systematiskt med medborgardialog för att nå Uppsalas mål om en hållbar utveckling med delaktiga invånare.

Syftet med medborgardialog är att förtroendevalda ska få ett bredare underlag för att fatta bra och hållbara beslut. Dialogen skapar delaktighet genom att ge invånarna möjlighet till inflytande. Den ökar också invånarnas kunskap om demokratifrågor genom insyn i beslutsgången i kommunen.

Definition och avgränsning

Medborgardialog definieras vi som en strukturerat meningsutbyte mellan förtroendevalda och invånare. Den används som ett redskap för att ta med kommuninnevånarnas kunskap och synpunkter som en del i besluten. Dialogen kan antingen vara en del av en politisk beslutad process, eller så kan den vara lagstadgad, detta gäller exempelvis planprocesser.

Medborgardialog som en del i styrprocessen ersätter inte det representativa systemet. Däremot kan det förstärka och vara ett stöd för den representativa demokratin när beslut ska fattas.

Det finns många olika typer av dialog, kommunikation och möten mellan invånare och kommunen. Denna riktlinje omfattar endast medborgardialog enligt definitionen ovan. Riktlinjen omfattar inte brukardialogen som innebär att tjänstepersoner löpande följer utvecklingen inom exempelvis omsorg och skola. Riktlinjen omfattar inte heller samråden i planprocessen eftersom dessa är lagstadgade och sker enligt bestämmelser i plan- och bygglagen.

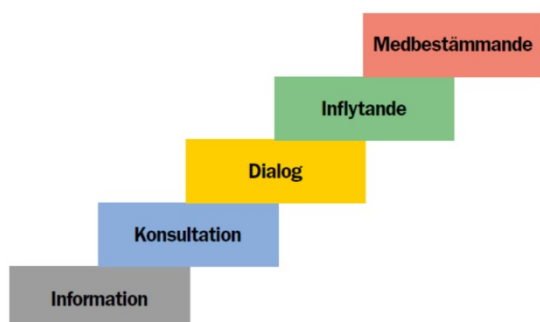
Delaktighetstrappan

Utformning av medborgardialoger ska ske utifrån delaktighetstrappan.

Delaktighetstrappan har tagits fram av Sveriges kommuner och landsting. Modellen ger vägledning om både metodval och om vad invånarna kan förvänta sig av dialogen.

Genom att designa dialogen rätt utifrån vilken grad av påverkan som är möjlig skapar vi rätt förväntan bland invånarna. Det leder till ökat förtroende för processen och större engagemang för att delta. Är vi otydliga med vilken form av delaktighet som erbjuds är risken stor att vi väcker felaktiga förväntningar, vilket ofta leder till frustration och besvikelse. Då finns även en risk för att medborgardialogen istället för att främja demokratiskt deltagande får motsatt effekt.

Graden av delaktighet är nära sammankopplat med dialogens syfte och frågeställning. Den lägsta nivån av delaktighet, information, bör snarare ses som en förutsättning för de nästkommande stegen i trappan, än som en tillräcklig delaktighetsgrad för att utgöra en dialog.

- **Information**
För att kunna vara delaktig behöver invånarna information om vad som ska ske och varför. Om kommunens avsikt enbart är att informera måste det deklarerats tydligt.
- **Konsultation**
Konsultation innebär att ge invånarna möjlighet till att ta ställning till vilket alternativ de föredrar och tycker är mest lämpligt att genomföra.
- **Dialog**
Invånarna ges möjlighet att möta andra för att föra dialog om olika frågor som rör samhällets utveckling. Utgångspunkten är att alla ska få föra fram sin åsikt och argumentera för sin syn på frågan. Det innebär inte att deltagarna måste hitta gemensamma lösningar.
- **Inflytande**
Invånarna ges möjlighet att delta under en längre tid och är med i en utvecklingsprocess från start till färdigt förslag som underlag till politiska beslut.
- **Medbeslutande**
Medbeslutande är en form av delaktighet som innebär att invånarna i viss mening medverkar i beslutsfattandet. Det kan ske genom en omröstning som blir styrande för det politiska beslut som sedan fattas. Det kan också innebära att få mandat att själva bestämma över hela eller delar av en budget.

Principer för medborgardialog

Medborgardialog ska alltid övervägas i samband med startfasen av ett uppdrag som direkt berör de som bor och verkar här.

- **Ansvar för medborgardialog**

Initiativ till medborgardialog kan komma från invånare, tjänstepersoner eller förtroendevalda. Oavsett varifrån initiativet kommer ska medborgardialog alltid vara väl förankrad med ansvariga förtroendevalda innan den genomförs. Medborgardialogen är en del av beslutsfattandet. Ansvaret för att den genomförs på ett bra sätt har nämnden eller bolaget som beslutat att dialog ska genomföras.

Det ska alltid finnas ett tydligt och konkret syfte med medborgardialogen. Om en fråga berör flera nämnder har den nämnd som initierat frågan huvudansvaret för dialogen. Resultatet av medborgardialogen ska redovisas i beslutsunderlaget och är rådgivande för de förtroendevalda. Ansvaret för att prioritera frågor och göra bedömningar utifrån ett helhetsperspektiv ligger på de förtroendevalda som fattar beslut i frågan.

- **Tydligt vad invånarna kan påverka**

Det ska alltid finnas möjlighet att påverka i en medborgardialog och det ska vara tydligt vad som är möjligt att ha inflytande över. Invånarna ska vid varje medborgardialog få information om vilken grad av inflytande de kommer ges i dialogen och hur deras åsikter kommer att behandlas. Vi använder delaktighetstrappan när vi designar medborgardialogen. Då skapar vi rätt förväntan bland invånarna på graden av inflytande.

- **Alla ska få möjlighet att delta**

Utforma medborgardialogen så att alla berörda invånare får likvärdiga möjligheter att delta. Ta hänsyn till olika målgruppers utgångspunkter och ge möjligheter för människor med olika förutsättningar att delta. Tänk på att invånarna är olika aktiva och involverade i samhällsutvecklingen. Lagg fokus på att engagera de mindre aktiva invånarna. Sök upp prioriterade och underrepresenterade grupper.

- **Återkoppla resultatet**

Återkoppla alltid resultatet till deltagarna. Det ska vara tydligt hur deltagarnas engagemang bidragit i beslutsfattandet. Det är viktigt för att de ska uppleva medborgardialogen som meningsfull. Det kan också vara lämpligt att återkoppla till en bredare krets av allmänheten för att förklara hur synpunkter och idéer från invånare har varit del av beslutsunderlaget.

- **Utvärdera**

Varje medborgardialog ska utvärderas som en del i arbetet med ständiga förbättringar. Utvärderingen ska omfatta både deltagarnas uppfattning och våra interna processer.

Stöd för genomförande av medborgardialoger

På Insidan finns beskrivningar av metoder, verktyg, och stöd i form av till exempel checklistor. Särskilt material är framtaget för dialog med barn och unga. Du hittar också kontaktpersoner som kan ge dig stöd i olika delar av utformning och genomförande.

Ansvar för metodstöd och utveckling

Kommunstyrelsen är genom kommunledningskontoret ansvarig för utvärdera och utveckla metoder och löpande ge och utveckla metodstöd.

Spridning

Riktlinjen tillgängliggörs på uppsala.se och via Insidan. Kommunstyrelsen genom kommunledningskontorets stab för kommunikation och avdelning för social hållbarhet ansvarar för att informera, utbilda i och implementera riktlinjen.

Uppföljning

Utvärdering av måluppfyllelse görs i samband med årsbokslutet.

Relaterade dokument

Mål och budget 2017 med plan för 2018-2019.
Policy för hållbar utveckling.